

DINAMIČKI SISTEM KUPOVINE U KONTEKSTU CENTRALIZOVANIH JAVNIH NABAVKI

U dokumentu je analiziran pravni okvir, dobre prakse, prednosti i mogući izazovi uvođenja novog alata elektronskih javnih nabavki - *Dinamičkog sistema kupovine* u sistem javnih nabavki Bosne i Hercegovine, s akcentom na njegovu upotrebu od strane centralnih nabavnih organa

Banja Luka, 2024.

Uvod

Elektronske javne nabavke omogućavaju postizanje veće efikasnosti u postupcima javnih nabavki, unapređenje transparentnosti i rada administracije, osiguranje slobodnog protoka roba i usluga i boljeg funkcionisanja tržišta.

Prateći trend digitalizacije i uvođenje modernih alata, koji je jedan od najbitnijih trendova u zakonodavstvu i praksi EU zemalja, digitalizacija javnih nabavki u Bosni i Hercegovini je dostigla određeni nivo. Prethodni razvoj, iako uz dosta kašnjenja, omogućen je, pored ostalog, analizom dobrih rješenja i modernih alata u drugim zemljama EU, koje se nalaze u naprednijim fazama digitalizacije. Postojeće stanje omogućava dalji razvoj modernih instrumenata i tehnika nabavki, a očekuje se da će tempo provođenja ovih reformi biti brži nego što je to u prethodnom periodu bio slučaj, u skladu sa obavezama BiH koje proističu iz statusa kandidata za članstvo u EU.

Među instrumentima koji se trebaju uvesti u daljem procesu digitalizacije JN u BiH su: razvoj elektronskih modula za Dinamički sistem kupovine (DSK) i elektronski Katalog (e-Katalog), kao i početak upotrebe novog informacionog sistema (modula) za centralizovane nabavke. U ovom dokumentu biće nešto više riječi o Dinamičkom sistemu kupovine i elektronskom katalogu, s posebnim osvrtom na njihovu primjenu od strane centralnih nabavnih organa (CNO).

Pravni okvir u EU i BiH

Dinamički sistem kupovine, kao alat elektronskih nabavki, bio je obuhvaćen još direktivama EU o javnim nabavkama iz 2004. godine.¹ EU Direktivama o javnim nabavkama iz 2014. godine², pravila vezana za ovaj instrument su pojednostavljena i prilagođena kako bi se olakšala njegova upotreba, te kako bi se ugovornim organima omogućilo da u potpunosti iskoriste mogućnosti koje on pruža.

Suštinski, radi se o instrumentu koji se koristi za uobičajene, standardizovane nabavke, odnosno za predmete nabavki koji su široko dostupni na tržištu. U pitanju je potpuno elektronski proces koji tokom čitavog razdoblja trajanja stoji na raspolaganju svim privrednim subjektima koji ispunjavaju kriterije za odabir i koji moraju čitavo vrijeme imati mogućnost dostave zahtjeva za učešćem u sistemu. Time se omogućava ugovornim organima široki spektar ponuda u toku postupka i osigurava optimalno korišćenje javnih sredstava.

DSK se može podijeliti u kategorije proizvoda, radova ili usluga, na osnovu određenih karakteristika, kao što su dozvoljeni opseg naknadnih posebnih ugovora ili posebna geografska područja u kojima će se naknadni ugovori izvršavati itd. Ovo je naročito važno za unapređenje mogućnosti učešća za mala i srednja preduzeća (MSP) u velikim DSK-ovima, na primjer onim koje vode centralna nabavna tijela.

Prilikom nabavki u okviru DSK UO slijede pravila dvofaznog ograničenog postupka. Svi kandidati koji zadovoljavaju kriterije za odabir imaju pristup sistemu, pri čemu broj kandidata nije ograničen. Ako je DSK podijeljen u kategorije, UO utvrđuju kriterije za odabir za svaku kategoriju posebno. Kriteriji moraju biti srazmerni predmetu nabavke.

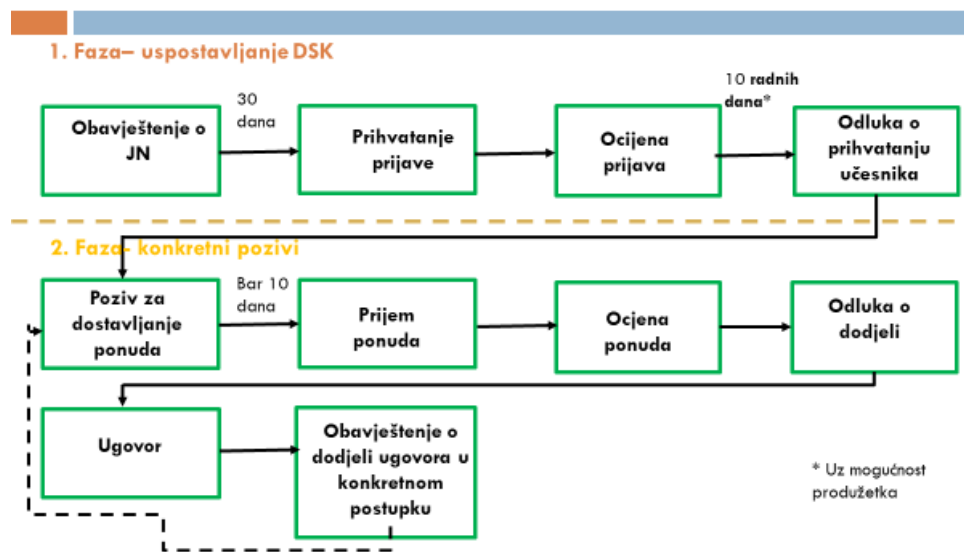
¹ Direktiva 2004/18/EZ (tzv. klasična) i Direktiva 2004/17/EZ (tzv. sektorska)

² Direktiva 2014/24/EU, recital, tačke 63 – 66 i član 34.; Direktiva 2014/25/EU, član 52.

Za konkretne nabavke (dodjela ugovora) ugovorni organ obavlja poziv za nadmetanje, a u dokumentaciji navodi barem prirodu i ocijenjenu količinu nabavki. Kriteriji za dodjelu mogu se tačnije odrediti u pozivu na dostavu ponuda.

Direktiva dalje propisuje rokove vezane za DSK, pri čemu je minimalni rok za zaprimanje zahtjeva za učešće 30 dana, a minimalni rok za zaprimanje ponuda je 10 dana od datuma slanja poziva na dostavu ponuda.

Faze DSK

Značajno je i da ugovorni organi, u bilo kojem trenutku tokom trajanja DSK-a, mogu zahtijevati od učesnika koji imaju pristup sistemu, da podnesu, u prikladnom vremenskom roku, obnovljenu i ažuriranu ličnu izjavu da ispunjavaju kriterije za kvalitativni odabir.

Sva komunikacija u okviru DSK provodi se isključivo elektronskim sredstvima. UO u tenderskoj dokumentaciji navode, pored ostalog, i sve potrebne podatke u vezi s DSK, uključujući informacije o tome kako DSK funkcioniše, elektronsku opremu koja se koristi, te tehničke priključke i specifikacije. Takođe, UO nude, tokom čitavog trajanja sistema, neograničen, potpun i direktan pristup sistemu, bez zaračunavanja bilo kakvih troškova zainteresovanim privrednim subjektima ili strankama DSK-a.

Dok za prvu fazu (uspostavljanje DSK) *acquis* propisuje mogućnost pune pravne zaštite na osnovu odluke o prihvaćenim učesnicima, u drugoj fazi (poziv za dostavljanje ponuda) mogućnost pravne zaštite je zagarantovana samo u slučaju da je vrijednost svakog poziva za dostavljanje ponuda iznad neophodnog minimuma EU.

Često se uz DSK pominje i upotreba **elektronskih kataloga**, kao alata za unificirano (elektronsko) primanje ponuda. Radi se o formatu za predstavljanje i organizovanje informacija na način koji je zajednički svim ponuđačima koji učestvuju, i koji se može elektronski obrađivati.³

Ugovorni organi trebali bi moći zahtijevati upotrebu e-kataloga u svim dostupnim postupcima koji se provode elektronskim putem. Uz ponude predstavljene u obliku e-kataloga mogu se priložiti i drugi dokumenti koji upotpunjuju ponudu.

E-kataloge sastavljaju ponuđači, u skladu s tehničkim specifikacijama i u obliku koji propisuje UO. Oni moraju biti u skladu sa zahtjevima koji se primjenjuju na alate za elektronsku komunikaciju, kao i sa svim drugim dodatnim zahtjevima koje određuje UO.

E-Katalog je pogodan za kombinovanje sa drugim instrumentima javnih nabavki. Tako kod okvirnih sporazuma sa više ponuđača, ugovorni organi mogu odrediti da se ponovno nadmetanje (tzv. mini tenderisanje) provede na osnovu ažuriranih kataloga. Takođe, ugovore koji se temelje na DSK, UO mogu dodijeliti sa zahtjevom da ponude za posebne ugovore treba predstaviti u obliku e-kataloga.

E-katalogima se podstiče tržišna konkurencija i pojednostavljuje javna nabavka, naročito u smislu uštede vremena i novca. Takođe, olakšava se nadzor nad izvršenjem ugovora i pojednostavljuje vođenje statistike nabavki, iako ponekad podrazumijevaju dodatni posao za UO. U svakom slučaju, upotreba ovih novih tehnika ne smije narušiti načela jednakog postupanja, zabrane diskriminacije i transparentnosti. Stoga za predstavljanje ponuda treba omogućiti privrednim subjektima da pored svog opšteg kataloga, mogu dostaviti i prilagođene kataloge određenom postupku nabavke.

Pogodan za objedinjavanje nabavki, e-Katalog u praksi najčešće koriste centralni nabavni organi ili veliki ugovorni organi sa većim brojem poslovnih jedinica, obzirom da ubrzava poslovni proces i konkretne narudžbe.

U Bosni i Hercegovini, do izmjena aktuelnog ZJN 2022 godine⁴, DSK se pominjao samo u članu 123. ZJN kojim je propisano da će se e-nabavke, e-aukcija i DSK definisati podzakonskim aktom koji donosi Vijeće ministara BiH, najkasnije u roku od jedne godine od početka primjene Zakona. Dok je to bio slučaj sa e-nabavkama i e-aukcijom aktivnosti vezane za DSK su izostale.

Zakonom o izmjenama i dopunama ZJN uvedena je definicija DSK u član 2. (definicije pojmova), stav 1. v), kao što slijedi: **dinamički sistem kupovine je** sistem koji se uspostavlja i vodi kao potpuno elektronski proces, a koristi se za nabavku uobičajenih predmeta nabavke koji su opšte dostupni na tržištu, te je otvoren svim privrednim subjektima koji ispunjavaju kriterije za kvalitativni odabir tokom cijelog razdoblja njegova trajanja, odnosno dinamički sistem nabavke predstavlja stvaranje liste

³ Direktiva 2014/24/EU, recital (68) i član 36.

⁴ Zakon o javnim nabavkama, „Službeni glasnik BiH“, broj 39/2014 i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama, „Službeni glasnik BiH“, broj 59/2022

spособnih ponuđača koja se za čitavo vrijeme trajanja dinamičkog sistema nabavke upotpunjava novim ponuđačima.

Ne postoji poseban član ZJN BiH, ni podzakonski akt koji detaljnije propisuje DSK, niti još uvijek postoji izrađen odgovarajući informacioni sistem, odnosno modul.

Nacrtom nove Strategije javnih nabavki 2024-2028 koja je bila predmetom javnih konsultacija u periodu 29.12.2023. – 29.01.2024. predviđen je, pored ostalog, razvoj Sistema javnih nabavki daljom digitalizacijom i uvođenjem modernih alata (ključni strateški cilj 3), gdje se kao jedan od specifičnih ciljeva navodi razvoj modula za DSK i e-Katalog, o čemu će više riječi biti u nastavku ovog dokumenta

Značaj, koristi i izazovi uvođenja DSK

U širem smislu, značaj ovih instrumenata ogleda se u doprinosu ostvarenju ključnih strateških prioriteta javnih nabavki u Evropskoj Uniji⁵ koja se moraju unaprijediti:

1. Osiguranje šireg prihvaćanja strateške javne nabavke;
2. Profesionalizacija javnih kupaca;
3. Poboljšanje pristupa tržištima nabavke;
4. Povećanje transparentnosti, integriteta i boljih podataka;
5. Podsticanje digitalne transformacije nabavke; i
6. Saradnja u zajedničkoj nabavci.

U konkretnim postupcima, ovladavanje izazova pri uspostavi i razvoju DSK nudi brojne pogodnosti i koristi kako za ugovorne organe, tako i za ponuđače.

Među osnovnim **prednostima/koristima za ugovorne organe** navode se:

- Mogućnost dobijanja više ponuda od šireg kruga EO-a, (nego u okvirnom sporazumu ili ugovoru koji se obično sklapaju s jednim ili par dobavljača), obzirom da je DKS otvoren za nove dobavljače, bez ograničenja njihovog broja, tokom čitavog perioda svoje validnosti; DSK koji se često koristi može privući više EO-a (na primjer, UO na nivou opštine mogu privući lokalne dobavljače).
- Mogućnost većeg učešća MSP, zbog opcije podjele na manje lotove ili kategorije, nego da se radi o velikoj količini JN, određenoj ukupnom vrijednošću DSK ili OS.
- Obzirom da se specifične nabavke u okviru DSK-a obavljaju kontinuirano, proizvodi se mogu ažurirati pri svakoj pojedinačnoj nabavci, što znači više mogućnosti za nabavke inovativnih dobara ili usluga, kao i za poboljšanje kompetencija učesnika procesa. Okvirni sporazumi ne nude nužno ove mogućnosti;

⁵ *European Commission Communication Making Public Procurement work in and for Europe, 2017, available at: [DocsRoom - European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/docsroom-communication/document.do?lang=nl&docId=32602)*

- Kraći vremenski okvir za provođenje konkretnih nabavki u poređenju s drugim vrstama postupaka, jer učestvuju samo kvalifikovani dobavljači, što pojednostavljuje postupke;
- Činjenica da je u pitanju potpuno elektronski proces, s mogućnošću automatizacije pojedinih segmenata (provjera baza podataka), može smanjiti troškove procesa;
- Mogućnost preciznog formulisanja tehničkih zahtjeva i kriterija dodjele za svaki pojedinačni postupak (u skladu s početnom dokumentacijom o nabavci DSK).
- Ne postoji ograničenje roka važenja DSK-a.
- Smanjenje rizika za redovno snabdijevanje u odnosu na OS, naročito ako je OS sklopljen sa jednim ponuđačem koji može naići na poteškoće u isporuci predmeta nabavke, dospjeti u stanje nesolventnosti ili stečaja i slično.
- Mogućnost upotrebe e-Kataloga koji doprinose efikasnosti procesa.
- Zainteresovanost dobavljača za ovaj digitalni alat povećava vjerovatnoću njihovog korišćenja i drugih važnih digitalnih alata (eKatalozi, eNarudžbe i eFakturisanje).
- Kontinuirana objava potražnje (kroz konkretne nabavke) i rezultata (putem obavještenja o dodjeli ugovora) povećava transparentnost procesa nabavki.

Kada su u pitanju **koristi za dobavljače**, najvažnije su sledeće:

- Otvorenije tržište nego u slučaju ugovora ili OS, koji ga zatvaraju na određeni period.
- Kraće vrijeme od dobijanja kvalifikacije do mogućnosti dobijanja konkretne nabavke.
- Mogućnost podjele nabavke na kategorije može zainteresovati pojedine EO (MSP).
- Ne postoji obaveza učešća u konkretnim nabavkama, uprkos kvalifikaciji.
- Mogućnost naknadne kvalifikacije ponuđača, ukoliko u međuvremenu ispune kvalifikacione kriterije.
- Efikasnost procesa jer je potpuno elektronski.
- Mogućnost korišćenja (popunjavanja) eKataloga (npr. u Excel formatu) je efikasan alat i za dobavljače.
- Transparentnost procesa nabavke.

Pored prednosti, DSK postavlja i određene **izazove**. **Ugovorni organi** se najčešće suočavaju sa sledećim:

- Manja sigurnost snabdjevenija u odnosu na ugovor ili OS obzirom da kvalifikovani dobavljači nemaju obavezu podnošenja ponude u drugoj fazi, što treba imati u vidu prilikom dizajniranja nabavki „kritičnih“ predmeta.
- Iako pogodan za tržišta sa velikim brojem dobavljača, može biti izazov motivisati ih da se odazovu pojedinačnim nabavkama ako procjenjuju da imaju male šanse za dobijanja ugovora.
- Može zahtijevati puno vremena, naročito ako uslovi nisu dovoljno precizirani pa se preveliki broj ponuđača pokušava kvalifikovati. Zato je važan efikasan i automatizovan način kvalifikacije ponuđača.
- Neizvjesnost konačne cijene u poređenju s mogućnostima OS.

- Rezultat DSK-a može biti da različiti dobavljači mogu isporučivati robu ili usluge, što treba uzeti u obzir kod roba koje se često isporučuju, a pojedini dobavljači imaju već uspostavljenu efikasnu logistiku isporuke.
- Nedostatak znanja, iskustva i podrške za upotrebu ovog novog alata.
- Bojazan UO da na tržištu ne postoji znanje ni interes za upotrebu DSK. Zato oni moraju pripremiti tržište i iskomunicirati prednosti DSK sa potencijalnim dobavljačima.

Od mogućih **izazova za dobavljače**, najznačajniji su:

- Nedostatak iskustva u korišćenju DSK-a.
- Neophodnost adekvatne IT podrške.
- Smanjenje motivacije da se odgovori pojedinačnim pozivima u slučaju male šanse za dobijanjem ugovora, zbog velikog broja dobavljača.⁶

DSK U KONTEKSTU CENTRALIZOVANIH NABAVKI

Činjenica da se radi o elektronskom instrumentu pogodnom za standardizovane predmete nabavke u širokoj upotrebi, te za nabavke velikog obima, čini DSK moćnim alatom centralnih nabavnih tijela kojima stavljaju ugovornim organima na raspolaganje svoje znanje o postupcima nabavke, tržišnim mehanizmima i karakteristikama proizvoda/usluge.

Korišćenje DSK-a u kombinaciji sa ostalim alatima i tehnikama, naročito e-nabavki (okvirni sporazumi, e-katalozi itd.) omogućavaju CNO-ima da ponude širok spektar usluga ugovornim organima kako bi zadovoljili svoje potrebe za nabavkama.

Za CNO je ključno pitanje kojim dijelom DSK-a upravljaju, a značajno je i pitanje interoperabilnosti različitih sistema i platformi. U praksi, CNO obično upravljaju prvom fazom DSK-a (uspostavljanje), a najčešće prate i provođenje konkretnih nabavki u drugoj fazi, u kom slučaju moraju pažljivo planirati kako bi iskoristili prednosti ekonomije obima i postigli odgovarajuće cijene za UO. Pritom je adekvatna informatička podrška za drugu fazu DSK-a (korišćenje e-kataloga itd.) ključna za uspješnost CNO. Ukoliko UO upravljaju drugom fazom, potrebno je osigurati interoperabilnost različitih platformi.

Kako bi se maksimizirale koristi DSK-a za CNO, oni trebaju razviti posebne kapacitete da ponude potrebnu količinu informacija, edukaciju i podršku korisnicima za korišćenje ovog novog postupka; kao i da imaju resurse za razvoj i upravljanje odgovarajućom ICT platformom. Protokom vremena, ključno je postizanje balansa između potrebnog stepena automatizacije i pojednostavljenja na jednoj, i zahtjeva UO za fleksibilnošću i velikim brojem funkcija sistema na drugoj strani.⁷ Pored toga, da bi DSK bio

⁶ European Commission, Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs, Dynamic purchasing systems – Use guidelines, Publications Office of the European Union, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2873/990580>

⁷ Ibid

efikasniji, potrebno je koristiti usklađene i strukturirane podatke, te koristiti zajedničku mrežu za razmjenu podataka (interoperabilnost).

MOGUĆNOSTI I IZAZOVI ZA UVOĐENJE DSK U BIH

Kao što je već pomenuto, na nivou Sistema javnih nabavki u BiH već gotovo deceniju postoje planovi vezani za uvođenje DSK i elektronskih kataloga, ali su ovi planovi odgađani, te su iznova konkretizovani Nacrtom nove Strategije JN BiH za period 2024-2028 i pratećim Akcionim planom. U Nacrtu Strategije, ovi se instrumenti pominju kao jedna od važnih mjera za veću efikasnost i transparentnost Sistema, a naročito kod centralizovanih nabavki, gdje kroz ovaj sistem CNO može prikupljati sve podatke (potrebe) ugovornih organa i kasnije uspostaviti sistem direktne nabavke (sa dobavljačima koji su u postupku javne nabavke bili odabrani kao najpovoljniji).

Prema Akcionom planu, prvo je predviđeno dodatno legislativno usklađivanje sa EU direktivama, izradom novog Zakona o javnim nabavkama i izmjenama i smanjenjem broja pratećih podzakonskih akata, a potom i razvoj i uspostava konkretnih elektronskih modula koji bi, radi konzistentnosti i efikasnog funkcionisanja Sistema, idealno bili integrisani u postojeći zvanični Portal elektronskih javnih nabavki u BiH (www.ejn.gov.ba). Legislativne izmjene planirane su do kraja 2025. g., a u prvom kvartalu 2027.g. i razvoj samih modula za DSK i eKatalog. Obzirom da je 12. marta 2024. godine, na svojoj 42. Sjednici, Vijeće Ministara BiH, na prijedlog Agencije za javne nabavke (AJN), usvojilo novi Pravilnik o provođenju zajedničke nabavke, centralizovane nabavke i uspostavljanju centralnog nabavnog organa, očekuje se i skorašnje puštanje u rad novog informacionog sistema za centralizovane javne nabavke (ISCJN), na Portalu javnih nabavki koji razvija i održava AJN.

Imajući u vidu složeno ustavno uređenje BiH i ogroman broj UO, procjenjuje se da bi objedinjavanje nabavki korišćenje m savremenih alata i instrumenata značajno doprinijelo uštedama. tj. efikasnijem korišćenju javnog novca, ali i drugih resursa UO i ponuđača, većoj transparentnosti i integritetu procesa, boljem nadzoru i smanjenju prilika za korupciju, profesionalizaciji kadra zaposlenog na poslovima JN itd.

S druge strane, imajući u vidu da se radi o malom tržištu, u kojem ogromnu većinu čine mala i srednja preduzeća, potrebne su posebne analize pojedinih dijelova tržišta, te blagovremeno informisanje, edukacija i priprema ponuđača za ove nove alate. Dodatni izazovi za BiH predstavljaju i kašnjenja vezana za interoperabilnost baza podataka različitih institucija, a koji se podaci koriste u javnim nabavkama, kao i skromim institucionalnim kapacitetima, potrebnim materijalnim resursima i dostignutom nivou informatizacije ostalih sistema u javnoj upravi.

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

Većina zemalja EU koristi DSK u praksi, mada postoje razlike u primjeni. Među prvima DSK je usvojila Češka Republika, a slijede je Holandija, Finska i Norveška. U nekim zemljama DSK pretežno koriste centralna nabavna tijela, dok u drugima to nije slučaj (npr. Mađarska). Zbog činjenice da ga najviše koriste CNO, što je u fokusu ovog dokumenta, u nastavku je obrađen primjer **Italije**, koji je takođe jedan od

poznatijih i značajnijih primjera upotrebe DSK. Italija je svojim Zakonom preuzela odredbe EU Direktiva, a u praksi ga najviše upotrebljavaju CNO radi pojednostavljenja kupovine dobara i usluga.

Nacionalni DSK, dostupan svim italijanskim UO, uspostavio je Consip S.p.A. (Centralni nabavni organ), u ime Ministarstva ekonomije i finansija još 2012. g. Ovo je bio dio programa za racionalizaciju javne potrošnje, s ciljem podrške administraciji u upravljanju procesima nabavki, nuđenjem inovativnih, elektronskih rješenja.

Trajanje i pravila za svaki specifični proizvod/uslugu definisani su u pozivima za nadmetanje i drugim obavještenjima koje objavljuje Consip, odgovoran za razvoj i upravljanje platformom. UO mogu dizajnirati i pokretati svoje specifične nabavke koristeći funkcionalnosti koje nudi platforma. Ekonomski operateri mogu u bilo kojem trenutku podnijeti zahtjev za kvalifikaciju u DSK-u za koji su zainteresovani i svi kvalifikovani ponuđači su automatski pozvani da pripreme i podnesu svoje ponude.

DSK omogućavaju izvođenje digitalnih tendera za 22 kategorije proizvoda i usluga, a najveći broj je u oblasti zdravstva (lijekovi, elektro-medicinska oprema, kućna terapija kiseonikom, pranje i iznajmljivanje veša itd.), zbog njihovog visokog nivoa standardizacije i velikog broja nabavki koje karakterišu ovo tržište. Slijedi oblast ICT (hardveri, softveri i profesionalne usluge), upravljanje zgradama (usluge održavanja, čišćenja), proizvodnja energije iz postrojenja i usluga obnovljivih izvora; prehrambeni proizvodi; bonovi za hranu; ugostiteljske, poštanske, dostavne i usluge osiguranja, i namještaj.

Upotreba DSK dovela je do smanjenja troškova postupaka u Italiji za nekih 18%, a ilustracije radi, za prvih 9 mjeseci 2019. g. pokrenuto je 400 tendera od strane više od 100 UO u ukupnoj vrijednosti od 3 milijarde EUR. Od početka upotrebe kvalifikovano je preko 7.500 ekonomskih operatera.

Ova dugogodišnja praksa u Italiji pokazala je da je DSK moćan alat za standardizaciju i pojednostavljenje funkcionisanja tržišta JN. Iz ugla CNO, DSK, zajedno sa okvirnim ugovorima, okvirnim sporazumima i elektroničkim tržištem (za nabavke ispod vrijednosnih razreda) nudi UO sveobuhvatan asortiman alata eNabavki za zadovoljenje njihovih različitih potreba.

Najveći izazovi prilikom prvog korišćenja DSK-a bili su usvajanje potrebnog znanja, informacija i podrške, kao i značajni naponi potrebni za razvoj i održavanje odnosno ICT platforme. Ključni pak izazov u zrelijoj fazi DPS-a je potreba da se uravnoteži volja UO-ova za vrlo fleksibilnim sistemom koji pruža najveći skup funkcija prilagođavanja ponude, s visokim nivoom standardizacije koja je potrebna da se postigne maksimalno moguće operativno pojednostavljenje i automatizacija.⁸Im

ZAKLJUČAK

Na osnovu dosadašnjih iskustava upotrebe u zemljama EU, može se zaključiti da je Dinamički sistem kupovine, u kombinaciji sa drugim tehnikama nabavke, kao što su okvirni sporazumi i eKatalozi, veoma

⁸ European Commission, Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs, Dynamic purchasing systems – Use guidelines, Publications Office of the European Union, 2021, <https://data.europa.eu/doi/10.2873/990580>

efikasan alat za nabavku standardizovanih roba, usluga i radova široke potrošnje. Njihove benefite najviše mogu osjetiti centralni nabavni organi i ugovorni organi sa velikim brojem organizacionih jedinica, te značajnim obimima nabavki.

Upotreba ovih instrumenata doprinosi ostvarenju ključnih strateških prioriteta javnih nabavki u Evropskoj Uniji, koja se moraju unaprijediti, kao što su: strateški pristup, profesionalizacija, bolji pristup tržištima nabavki, povećanje transparentnosti, integriteta i boljih podataka, digitalna transformacija i saradnja kroz zajedničke nabavke.

Obzirom da se radi o novim, potpuno elektronskim procesima, potrebna je njihova promocija, kako bi svi učesnici u postupcima javnih nabavki prepoznali njihove koristi, kao i adekvatne analize tržišta i priprema tržišnih aktera (ekonomskih operatera).

Za Bosnu i Hercegovinu, pored navedenog, od presudnog je značaja dovoljan nivo političke volje, institucionalnih kapaciteta, materijalnih resursa i informatizacije ostalih sistema u javnoj upravi, kako bi se ovi složeni sistemi uspostavili i dali pune efekte svoje primjene.

Vodeću ulogu u ovim procesima ima Agencija za javne nabavke BiH, koja je to prepoznala kao svoje strateške prioritete. Za očekivati je da neće izostati i saradnja ostalih ključnih aktera sistema, prije svega ugovornih organa i ponuđača, ali i drugih povezanih institucija i organizacija, uključujući civilnog društva, koje imaju interes za uspješnim javnim nabavkama.